

การพัฒนามาตรฐานศูนย์วิทยบริการ สถาบันการศึกษา¹

The Development of Academic Services Center Standards for the Institute of Physical Education

อนุเศรษฐ์ พิพิธธนชัย²

Anuset Phiphitthanachai

ประภาส พาวินันท์³

Parpat Pawinun

พวา พันธุ์เมฆา⁴

Pawa Panmekha

---

¹ บทความจากวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2559

² นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง E-mail: hojin121@hotmail.com

³ Ph.D., ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง E-mail: pawinun@yahoo.com

⁴ รองศาสตราจารย์ (อาจารย์พิเศษ) ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ E-mail: pawa@swu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนามาตรฐานศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบเดลฟาย โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับและคำถามปลายเปิดเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ประกอบไปด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ด้านพลศึกษาและสุขศึกษา ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ และด้านการจัดการกีฬาและนันทนาการ ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยนำข้อมูลมาจัดกลุ่มและสรุปเป็นมาตรฐานศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับมาตรฐานศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษา ในระดับที่ยอมรับได้ จำนวน 57 ข้อ จากจำนวนทั้งหมด 58 ข้อ ของมาตรฐานทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างและบริหาร ด้านงบประมาณและการเงิน ด้านบุคลากร ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ด้านการบริการ และด้านความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

Abstract

In this thesis, the researcher describes and analyzes the development of standards for the Academic Services Centers under the jurisdiction of the Institute of Physical Education. In carrying out this project, the researcher relied on the Delphi technique through employing a five-rating scale questionnaire and open-ended questions as instruments for collecting data from seventeen experts. These experts were in the fields of library and information science, physical education and health education, sports science and health, and sports management and recreation. In data analysis, the researcher utilized the statistical techniques of median and interquartile range. The data collected were categorized and summarized in a form as standards for Academic Services Centers, Institute of Physical Education. Findings showed that the opinions of the experts were mutually congruent concerning appropriate standards for the Academic Services Center at an acceptable level of 57 items from a total of 58 items in the following seven aspects: structure and administration, budget and finances, personnel, information resources, buildings and durable goods, services, and inter-library cooperation.

คำสำคัญ: ศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษา ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มาตรฐานห้องสมุด

Keywords: Institute Physical Education Academic Services Centers, Academic library, Library standards

บทนำ

การจัดการศึกษาด้านพลศึกษาและกีฬาเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของประชาชน การเปิดเสรีการศึกษาเป็นผลให้เกิดกระแสการแข่งขันในการให้บริการด้านพลศึกษาและกีฬา การเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษาไปสู่ความเป็นนานาชาติและมหาวิทยาลัยระดับโลก (World class university) ตามระบบและรูปแบบการจัดการศึกษาของยุโรปและอเมริกาเพื่อผลิตนักพลศึกษาและนักกีฬาระดับสากลและตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของตลาดแรงงานในระดับภูมิภาคการปรับตัวต่อกระแสการเปิดเสรีทางการศึกษา แนวทางดังกล่าวก่อให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการพลศึกษาและกีฬาระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ในด้านการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาสถาบันและสถาบันการศึกษาร่วมกัน ในขณะเดียวกันการจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยได้ช่วยส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาคณาจารย์ นักพลศึกษา นักวิชาการ และนักศึกษาในระดับอุดมศึกษารวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทั้งในประเทศและประเทศอื่น ๆ (Ministry of Tourism and Sports. 2012: 5)

ในการพัฒนาการกีฬาของชาติ พื้นฐานโครงสร้างด้านการกีฬาเป็นส่วนที่สำคัญไม่น้อยไปกว่าส่วนอื่น ๆ การวางรากฐานการพัฒนาการกีฬาควรเริ่มต้นที่สถาบันการศึกษา เช่น โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ต่าง ๆ การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนานักกีฬาดังแต่ระดับเด็กและเยาวชน โดยการเพิ่มจำนวนการเข้าร่วมกีฬา โดยจัดให้อยู่ในและนอกหลักสูตร การปรับปรุงคุณภาพของกีฬาโรงเรียน และพัฒนาการคัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษทางกีฬา ซึ่งอาจใช้กรอบแนวคิดตามแบบของนโยบายสภากีฬาแห่งประเทศไทย (The English Sport Council Active Programmes) เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายในการพัฒนาทักษะและสมรรถนะทางกีฬา ทำให้กีฬาเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตใช้กีฬาเป็นส่วนใหญ่บรรลุเป้าหมายและความสำเร็จตามระดับที่คาดหวังไว้ และการพัฒนาความเป็นเลิศทางกีฬาให้สู่ระดับความสำเร็จสูงสุด (Kumpuang; & Yodkhamnoen. 2012: 27) นอกจากนี้การพัฒนากีฬาเป็นเลิศ จะต้องประกอบด้วยแนวทางต่าง ๆ คือ การพัฒนาความสามารถของตัวนักกีฬา การพัฒนาบุคลากรทางการกีฬา การพัฒนาระบบการจัดการแข่งขัน การพัฒนาการมีส่วนร่วมและการปลูกกระแสค่านิยมทางการกีฬา การพัฒนาโดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและวิทยาศาสตร์การกีฬามาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนานักกีฬาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และการพัฒนาองค์กรที่รับผิดชอบด้วยการกีฬาในทุกระดับต้องให้ความสำคัญและมีการทำงานเชื่อมโยงเป็นระบบ (Pitakwong. 2008: 1)

นอกจากนี้ในแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2555-2559) ได้มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย พบว่า ควรมีการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศด้านการกีฬาการออกกำลังกาย ศูนย์ข้อมูลทางการกีฬานับเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ทุกครั้งที่มีการประเมินโครงการต่าง ๆ พบว่า ระบบการสืบค้นข้อมูลของประเทศไทยค้นหาข้อมูลได้ยากมาก ทั้งนี้เพราะไม่มีการเก็บข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ข้อมูลมีความกระจัดกระจาย ทำให้เสียโอกาสในการเชื่อมโยงกับข้อมูลที่สำคัญทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ คณะนักวิจัยเห็นว่า ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรจะได้มีการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศทางการกีฬา การออกกำลังกาย หรือมีชื่อเรียกเป็นอื่นเพื่อเป็นแหล่งรวมขององค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และสามารถเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณในการสืบค้นข้อมูลได้อีกทางหนึ่ง (Ministry of Tourism and Sports. 2012)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น สถาบันการพลศึกษา สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ได้รับเปลี่ยนโครงสร้างใหม่ ตามพระราชบัญญัติสถาบันการพลศึกษา พ.ศ. 2548 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2555 จัดระบบการบริหารเป็นไปตามโครงสร้างขององค์กรซึ่งเกิดจากการรวมวิทยาลัยพลศึกษา 17 แห่ง โดยกำหนดให้วิทยาลัยพลศึกษาเปลี่ยนชื่อเป็นสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตจังหวัดนั้น ๆ ตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันการพลศึกษา พ.ศ. 2548 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2555 ที่กำหนดให้ “สถาบันการพลศึกษาจัดการศึกษา ด้านพลศึกษา สุขศึกษา กีฬาและนันทนาการ วิทยาศาสตร์สุขภาพ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง ศึกษาวิจัยและให้บริการ

ทางวิชาการและชุมชน สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้แก่ท้องถิ่น ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาสำหรับคนที่มีความสามารถ พิเศษและบกพร่องทางด้านร่างกาย รวมถึงทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการละเล่นพื้นบ้านกีฬาไทย” (Institute of Physical Education. 2013: 2)

สถาบันการพลศึกษา ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในด้านการจัดการศึกษาและพัฒนาบุคลากรด้านพลศึกษา กีฬาและนันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ ที่มีคุณภาพ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาการกีฬาของชาติให้สามารถยกระดับมาตรฐานกีฬาให้ทัดเทียมกับนานาชาติ สถาบันการพลศึกษาจึงต้องสร้างสมรรถนะการบริหารสมัยใหม่ให้เข้าสู่มิติการเป็นอุดมศึกษาและพัฒนาศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษา สู่การเป็นแหล่งองค์ความรู้และองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทางด้านการกีฬา และนันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ เพื่อพัฒนาให้บุคลากรทางการกีฬา และนักกีฬา ได้มีความรู้ความเข้าใจสามารถนำเอาความรู้ไปพัฒนาตนเองและพัฒนาตัวนักกีฬาให้ประสบความสำเร็จสูงสุด การดำเนินงานศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษา เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการ อาคารสถานที่ ตลอดจนครุภัณฑ์ต่าง ๆ ให้ตรงต่อความต้องการ สอดคล้องหลักสูตรที่เปิดสอน ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม และการไหลบ่าของความรู้ข่าวสารข้อมูลในยุคโลกาภิวัตน์

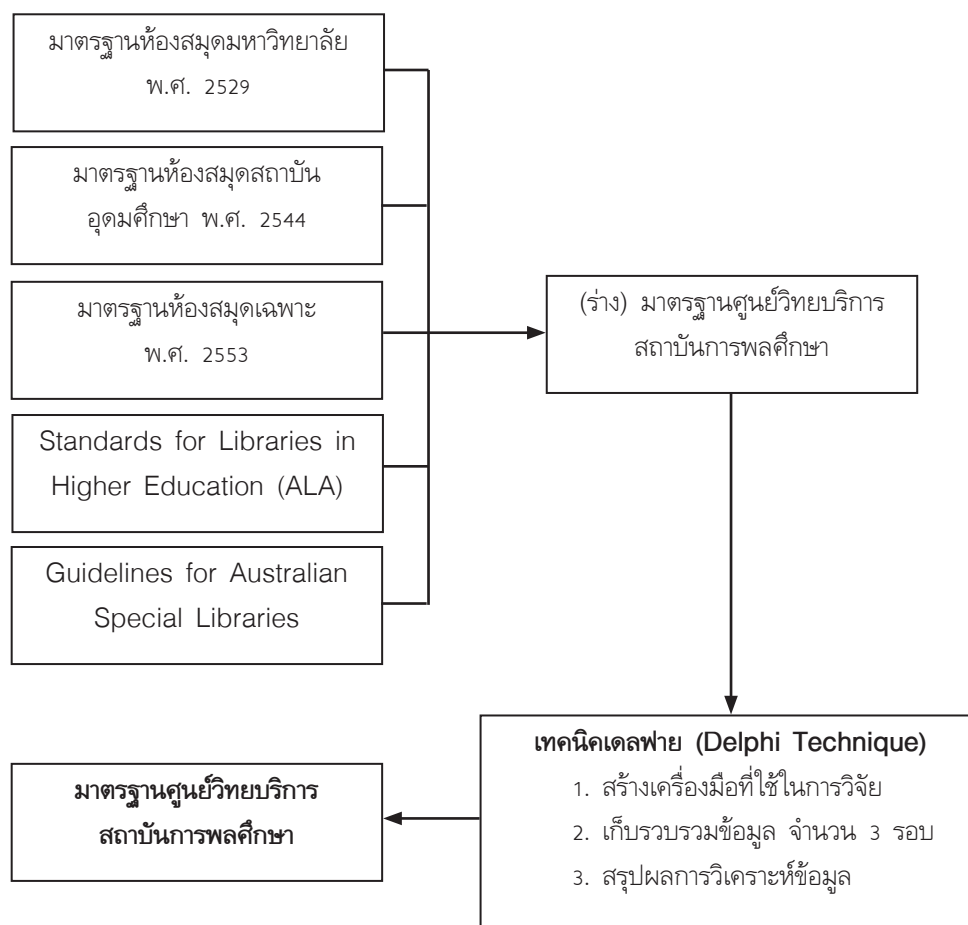
จากแนวคิดการบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุดในยุคปัจจุบันที่มุ่งเน้นการพัฒนาสู่มาตรฐานสากล ปัจจุบันการบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (เดิมทบวงมหาวิทยาลัย) ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2529 และมาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544 ใช้เป็นมาตรฐานการดำเนินงานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาจนถึงปัจจุบัน และได้มีการประกาศใช้มานาน กอปรกับสถาบันการพลศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านพลศึกษา สุขศึกษา กีฬาและนันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ ซึ่งมีความต้องการทรัพยากรสารสนเทศเฉพาะด้าน ดังนั้น มาตรฐานห้องสมุดจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการให้สามารถดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน ในวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเดียวกัน และนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Sacchannand. 2007) ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานจึงเห็นสภาพการดำเนินงานของศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษา แต่ละวิทยาเขตยังมีความแตกต่างกัน เนื่องจากยังขาดรูปแบบและแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ทำให้สภาพการดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามที่ต้องการ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนามาตรฐานศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษาขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนและนโยบายที่กำหนดไว้ และเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารใช้ในการพิจารณา วางแผน การดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จอันส่งผลให้การจัดการศึกษาของสถาบันการพลศึกษามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนามาตรฐานศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบเดลฟาย ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 11 คน ด้านพลศึกษา และสุขศึกษา จำนวน 2 คน ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ จำนวน 2 คน และด้านการจัดการกีฬาและนันทนาการ จำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 17 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งมากกว่าจำนวนขั้นต่ำที่จอลสันและรอสโซว์ (Jolson; & Rossow. 1971: 443-448) กำหนดว่าควรใช้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11-14 คน ซึ่งส่งผลให้มีอัตราความคลาดเคลื่อน (Error) น้อยมาก โดยผู้วิจัยได้เลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความชำนาญ มีประสบการณ์ในสาขาวิชาต่าง ๆ ครอบคลุมประเด็นเนื้อหาตามระเบียบวิธีวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย ซึ่งทำให้ผลการวิจัยมีความเที่ยงตรง

เชิงเนื้อหา การพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 11 คน โดยกำหนดคุณสมบัติประกอบด้วย ดังนี้

1.1.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานห้องสมุดตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป หรือ

1.1.2 มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หรือ

1.1.3 เป็นผู้ที่มีผลงานการเขียนบทความ งานวิจัย หรือเป็นวิทยากรให้ความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หรือ

1.1.4 เป็นผู้มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์

1.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านพลศึกษาและสุขศึกษา ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ และด้านการจัดการกีฬาและนันทนาการ จำนวน 6 คน มีคุณสมบัติประกอบด้วย ดังนี้

1.2.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ เป็นผู้นำ มีความสามารถและคุณวุฒิในด้านพลศึกษาและสุขศึกษา วิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ และการจัดการกีฬาและนันทนาการในระดับชาติและนานาชาติอย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป หรือ

1.2.2 มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางด้านพลศึกษาและสุขศึกษา ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ และด้านการจัดการกีฬาและนันทนาการ หรือ

1.2.3 เป็นผู้ที่มีผลงานการเขียนบทความ งานวิจัย หรือเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านพลศึกษาและสุขศึกษา ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ และด้านการจัดการกีฬาและนันทนาการ หรือ

1.2.4 เป็นผู้มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 รอบ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 รอบที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดของเทคนิคเดลฟาย งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องยกกรอบความคิดเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษา จัดทำเป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และปลายเปิด เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ด้านพลศึกษาและสุขศึกษา ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ และด้านการจัดการกีฬาและนันทนาการ ได้แสดงความคิดเห็น และปรับปรุงแก้ไขในส่วนข้อคำถามที่ไม่สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.2 รอบที่ 2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ในรอบที่ 1 จัดทำเป็นแบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และปลายเปิดและส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมิน ในรอบนี้ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 มาคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range--IQR) เพื่อดูความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในกลุ่ม

2.3 รอบที่ 3 แบบสอบถามในรอบที่ 3 ใช้ข้อคำถามเดิมในรอบที่ 2 โดยเพิ่มตำแหน่งของค่ามัธยฐาน ช่วงของพิสัยระหว่างควอไทล์ และแสดงตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญนั้น ๆ ในแบบสอบถามรอบที่ 2 โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านทบทวนคำตอบในรอบที่ 2 และตอบกลับมาอีกครั้งหนึ่ง ในการตอบแบบสอบถามรอบนี้ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะทราบว่าตนมีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มทั้งหมดเพียงใด และสามารถพิจารณาเห็นว่าเห็นด้วยกับความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ หรือไม่ หากไม่เห็นด้วยก็ให้แสดงเหตุผลประกอบการยืนยันคำตอบเดิมที่อยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์นั้น หากแบบสอบถามมีความสอดคล้องกัน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความคิดเห็นในรอบที่ 3 มาวิเคราะห์ และนำผลการวิเคราะห์มาสรุปผลการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ ตั้งแต่วันที่ 10 มิถุนายน ถึง 3 ธันวาคม พ.ศ. 2558 เป็นระยะเวลา 151 วัน โดยส่งแบบสอบถามทั้ง 3 รอบด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ และมีการติดตามขอแบบสอบถามคืนทางโทรศัพท์และทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคำนวณทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ทั้ง 3 รอบ ผู้วิจัยคำนวณหาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เพื่อตรวจสอบสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในกลุ่ม
5. การสรุปผลข้อมูล โดยการตัดสินใจกำหนดของผู้เชี่ยวชาญจากความคิดเห็นสอดคล้องร่วมกัน โดยพิจารณาความคิดเห็นที่มีค่ามัธยฐานที่มากกว่าหรือเท่ากับ 3.50 ขึ้นไป ซึ่งแสดงว่า ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นร่วมกันว่ามีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในระดับที่มากขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความใดมีค่าตั้งแต่ 1.00 ลงมา ซึ่งแสดงว่า ความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นมีความสอดคล้องกัน (Consensus) เพื่อเป็นเกณฑ์กำหนดมาตรฐานศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษาต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง การพัฒนามาตรฐานศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษา โดยใช้วิธีวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นและมีความคิดเห็นสอดคล้องร่วมกัน สามารถกำหนดเป็นมาตรฐานศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษา ซึ่งจำแนกออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างและการบริหาร ด้านงบประมาณและการเงิน ด้านบุคลากร ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ด้านการบริการ และด้านความร่วมมือระหว่างห้องสมุด ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มาตรฐาน 1 ด้านโครงสร้างและการบริหาร

โครงสร้างและการบริหารเป็นส่วนสำคัญที่จะพัฒนาศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษาให้สามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งและพัฒนาให้ทันต่อความก้าวหน้าการเปลี่ยนแปลงขององค์กร ซึ่งมาตรฐานด้านโครงสร้างและการบริหารของศูนย์วิทยบริการ มีดังนี้

1. สถาบันการพลศึกษา ต้องส่งเสริมสนับสนุน การบริหารจัดการ และการดำเนินงานของศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขตให้ได้มาตรฐาน
2. สถาบันการพลศึกษา ควรจัดตั้งหน่วยงาน หรือฝ่าย/งานที่เกี่ยวข้องและจัดหาผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุดมารับผิดชอบเกี่ยวกับงานศูนย์วิทยบริการโดยตรง
3. การบริหารงานศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรมีการบริหารจัดการแบบรวมอำนาจ (Centralization) ในระดับนโยบายจากสถาบันการพลศึกษา แต่ควรให้อิสระการบริหารงานแก่ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต โดยให้หัวหน้างานศูนย์วิทยบริการ 17 วิทยาเขตประชุมตกลงกัน และประกาศใช้เป็นแนวปฏิบัติเดียวกันในการบริหารงานทุกวิทยาเขต
4. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรมีการแบ่งหน่วยงานและระบุสายการบังคับบัญชาไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นแนวทางเดียวกัน

มาตรฐาน 2 ด้านงบประมาณและการเงิน

งบประมาณและการเงิน เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กร การดำเนินงานจึงต้องมีงบประมาณในการขับเคลื่อนให้ศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษานั้น สำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งมาตรฐานด้านงบประมาณและการเงินของศูนย์วิทยบริการ มีดังนี้

1. สถาบันการพลศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณเฉพาะให้ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ตามมาตรฐานที่กำหนด โดยหัวหน้างานศูนย์วิทยบริการทั้ง 17 วิทยาเขต ประชุมจัดทำแผนงบประมาณเป็นประจำปี
2. รายได้ที่ได้รับจากแหล่งอื่นที่ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขตได้จัดขึ้น เช่น ค่าบริการส่งหนังสือเกินกำหนด ค่าบำรุงห้องสมุด เป็นต้น ให้สงวนไว้สำหรับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มเติมของศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต
3. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรบริหารงบประมาณที่ได้รับอย่างชัดเจน โปร่งใส

มาตรฐาน 3 ด้านบุคลากร

บุคลากร เป็นทรัพยากรสำคัญที่กำหนดความสำเร็จขององค์กร เป็นสิ่งบ่งชี้หรือสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญกับคุณภาพและศักยภาพขององค์กร การเจริญเติบโต และความล้มเหลวขององค์กร การดำเนินงานศูนย์วิทยบริการ สถาบันการศึกษา ให้สอดคล้องกับความสำเร็จตามเป้าหมายนั้น จึงต้องมีการบริหารจัดการและดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มตั้งแต่การสรรหาและการคัดเลือก การพัฒนาบุคลากร และการธำรงรักษาให้บุคลากรให้อยู่ในองค์กรต่อไป ซึ่งมาตรฐานด้านบุคลากรของศูนย์วิทยบริการ มีดังนี้

1. สถาบันการศึกษา ควรมีระบบบริหารงานบุคลากรของศูนย์วิทยบริการให้เป็นไปตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (กพร.)
2. สถาบันการศึกษา ควรมีแผนพัฒนาบุคลากรในเชิงยุทธศาสตร์ ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้ได้รับคุณวุฒิและตำแหน่งที่สูงขึ้น
3. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรมีการจัดสรรประเภทของบุคลากร ดังนี้
  - 3.1 บุคลากรวิชาชีพ เช่น บรรณารักษ์ นักวิชาการโสตทัศนศึกษา นักวิชาการคอมพิวเตอร์ หรือบุคลากรในสาขาวิชาที่เหมาะสม เป็นต้น
  - 3.2 บุคลากรสนับสนุนวิชาชีพ เช่น พนักงานธุรการ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ภารโรง เป็นต้น
4. จำนวนของบุคลากรควรมีการพิจารณาตามปัจจัยตามด้านของโครงสร้างการบริหาร และมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต
5. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนมีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรไม่น้อยกว่าปีละ 2 ครั้ง เพื่อติดตามความเปลี่ยนแปลงทางวิชาการและวิชาชีพ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

มาตรฐาน 4 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

ทรัพยากรสารสนเทศ เป็นวัสดุทางการศึกษาที่มีบทบาทต่อการศึกษาศูนย์วิทยบริการ สถาบันการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศทุกชนิด เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้บริการ การคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภทต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการเรียนการสอนภายในสถาบันการศึกษาทั้ง 17 แห่ง ซึ่งมาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ มีดังนี้

1. สถาบันการศึกษา ควรมีการกำหนดนโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้ง 17 แห่ง
2. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรมีการศึกษาความต้องการทรัพยากรสารสนเทศของนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากร
3. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรมีทรัพยากรสารสนเทศครอบคลุมเนื้อหาที่ส่งเสริมการเรียนการสอนในวิทยาเขตนั้น ๆ
4. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรมีการจัดหาฐานข้อมูลเฉพาะสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เช่น
  - 4.1 สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา เช่น ERIC, ACSM Health & Physical Activity Reference Database, Physical Education Teachers Database เป็นต้น
  - 4.2 สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ เช่น psyINFO, SPORTDiscus with Full Text, Kinesiology Abstracts Online เป็นต้น
  - 4.3 สาขาการจัดการกีฬาและนันทนาการ เช่น Business Source Premier, Factiva, LexisNexis Academic, Tourism, Sports Management, Event Marketing Management เป็นต้น

5. อัตราส่วนของทรัพยากรสารสนเทศ ควรมีการกำหนดให้มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี

6. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ต้องใช้เกณฑ์มาตรฐานสากลในการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ AACR3/RDA และงานเทคนิคอื่น ๆ

7. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศให้อยู่ในสภาพที่ดี พร้อมสำหรับการให้บริการ

8. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรมีการสำรวจหนังสือและจำหน่ายออกทรัพยากรสารสนเทศเป็นประจำ

มาตรฐาน 5 ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์

อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ห้องสมุดดำเนินงานไปได้โดยสะดวกและเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินงานห้องสมุด การให้ความสำคัญต่ออาคารสถานที่และครุภัณฑ์ให้เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ และสามารถเอื้อประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการ ซึ่งมาตรฐานด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ มีดังนี้

1. สถาบันการพลศึกษา ควรกำหนดนโยบายในการดำเนินการด้านอาคาร สถานที่ และครุภัณฑ์อย่างได้มาตรฐาน

2. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรเป็นอาคารเอกเทศ หรือเป็นส่วนหนึ่งของอาคาร ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่สะดวกแก่การให้บริการ

3. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรมีการกำหนดพื้นที่ในการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ ห้องปฏิบัติงานสำหรับบุคลากรให้ได้มาตรฐาน และกำหนดพื้นที่สำหรับผู้ใช้บริการอย่างเหมาะสม

4. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรมีเนื้อที่เพียงพอสำหรับการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ การให้บริการผู้ใช้ และการปฏิบัติงานของบุคลากร

5. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรมีแผนการรองรับพื้นที่สำหรับการเพิ่มขึ้นของทรัพยากรสารสนเทศในอนาคต

6. หัวหน้างานศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรมีส่วนร่วมในการออกแบบ การจัดพื้นที่และสภาพแวดล้อมของศูนย์วิทยบริการ

7. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรมีระบบควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศ แสงสว่าง และระบบป้องกันสาธารณภัย อย่างเหมาะสมได้มาตรฐาน

8. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรมีครุภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรและการให้บริการผู้ใช้เพียงพอ

มาตรฐาน 6 ด้านการบริการ

การบริการ เป็นหัวใจสำคัญในการดึงดูดผู้ใช้บริการให้มาใช้บริการห้องสมุด กลยุทธ์ในการให้บริการห้องสมุดในปัจจุบัน นิยมให้บริการเชิงรุก (Proactive Service) ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการช่วยเหลือผู้ใช้บริการ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ใช้บริการร้องขอ ผู้ให้บริการต้องวางแผนการให้บริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจสูงสุด ซึ่งมาตรฐานด้านการบริการ มีดังนี้

1. สถาบันการพลศึกษา ควรมีการกำหนดระเบียบการให้บริการเป็นลายลักษณ์อักษร และประกาศใช้ร่วมกันทุกวิทยาเขต

2. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ต้องเปิดให้บริการให้มากที่สุดและมีความเหมาะสมกับการเรียนการสอนโดยไม่ขัดกับระเบียบอื่นใดของสถาบันการพลศึกษา

3. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรมีการปฐมนิเทศนักศึกษา การสอนและร่วมสอน การค้นคว้าทรัพยากร-

สารสนเทศ ตลอดจนช่วยการค้นคว้าและให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการ

4. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรจัดให้มีบริการพื้นฐานและบริการเฉพาะเพื่อให้บริการและสอดคล้องกับ การเรียนการสอนของแต่ละวิทยาเขต
5. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขตควรเน้นบริการที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ (User-centered service)
6. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกันแต่ละ วิทยาเขต
7. ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขต ควรมีการจัดการประเมินการให้บริการ เพื่อนำผลมาพัฒนาคุณภาพการให้ บริการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

มาตรฐาน 7 ด้านความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด เป็นการสร้างเครือข่ายรูปแบบหนึ่งเกิดจากความร่วมมือของสองหน่วยงานขึ้นไป ซึ่ง ดำเนินการในรูปของการแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศ องค์ความรู้ การให้บริการ เพื่อกระจายโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ซึ่งมาตรฐานด้านความร่วมมือระหว่างห้องสมุด มีดังนี้

1. สถาบันการพลศึกษา ควรส่งเสริมให้ศูนย์วิทยบริการประจำวิทยาเขตแต่ละวิทยาเขต ดำเนินการสร้าง ความร่วมมือและเครือข่ายร่วมกันภายในสถาบันการพลศึกษา
2. สถาบันการพลศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณในการสร้างความร่วมมือและเครือข่ายไว้โดยเฉพาะ เพื่อส่งเสริม ให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้พัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการและดำเนินงานด้านความร่วมมือและเครือข่าย
3. สถาบันการพลศึกษา ควรมีการกำหนดนโยบายการสร้างความร่วมมือหรือดำเนินการให้เกิดความร่วมมือกับ เครือข่ายห้องสมุดทางด้านพลศึกษา เช่น กรมพลศึกษา การกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) เป็นต้น

อภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่า มาตรฐานศูนย์วิทยบริการ ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณและการเงิน ด้าน ทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ด้านการบริการ ด้านความร่วมมือระหว่างห้องสมุด ด้านบุคลากร และ ด้านโครงสร้างและการบริหาร มีจำนวนทั้งสิ้น 57 ข้อ จากจำนวนทั้งหมด 58 ข้อ ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

มาตรฐานศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษา ดังกล่าวสอดคล้องกับมาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เนื่องจาก สถาบันการพลศึกษาได้มีการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการศึกษา เพื่อยกระดับการศึกษาด้านพลศึกษา กีฬา นันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ ให้ได้มาตรฐานการจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ดังปรากฏในวิสัยทัศน์ความว่า “สถาบัน การพลศึกษาเป็นสถาบันชั้นนำในระดับภูมิภาคอาเซียน ที่จัดการศึกษา ด้านพลศึกษา กีฬา นันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬา และสุขภาพ ที่มีคุณภาพ” ซึ่งมีพันธกิจสำคัญในการผลิตและพัฒนาบุคลากร ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อสร้างและพัฒนางองค์ ความรู้ นวัตกรรมด้านพลศึกษา กีฬา นันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬา วิทยาศาสตร์สุขภาพและสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ให้บริการทางวิชาการและอาคารสถานที่แก่ชุมชนและ สังคม อนุรักษ์และทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้านและกีฬาไทย และสร้างความร่วมมือและจัดการศึกษาใน ประชาคมอาเซียน (Institute of Physical Education. 2013: 22) ดังนั้นศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษา จึง มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถาบันการพลศึกษาให้ได้มาตรฐานเท่าเทียมกับสถาบัน อุดมศึกษาอื่น ๆ ที่พยายามพัฒนาและยกระดับห้องสมุดให้สอดคล้องกับการพัฒนาและการขยายการศึกษา

นอกจากนี้ในปี 2557 สถาบันการพลศึกษา (Institute of Physical Education. 2013: 22) ได้มีการเปิดสอนใน ระดับบัณฑิตศึกษา ใน 3 คณะวิชา คือ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ และคณะศิลปศาสตร์ ดังนั้น

สถาบันการพลศึกษา มีการจัดการศึกษาเฉพาะด้านและมีความแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ห้องสมุดจึงต้องมีความพร้อมในการสนับสนุนการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวนีย์ ทรงสุนทร (Songsoonthon. 1986: 46) ได้ให้ขอบเขตของมาตรฐานต้องครอบคลุมลักษณะที่มีความแตกต่างและมีความหลากหลายของสถาบันอุดมศึกษา เช่น ระดับปริญญาที่มีการเปิดสอนลักษณะของหลักสูตรที่เปิดสอน จำนวนนักศึกษาที่เปิดรับ ดังนั้นศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษา จึงต้องมีการปรับปรุงและยกระดับการดำเนินงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่ได้กำหนดไว้ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างและการบริหาร ด้านงบประมาณและการเงิน ด้านบุคลากรห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ด้านการบริการ ด้านความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา และด้านการประเมินคุณภาพห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา และสอดคล้องกับสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา (ACRL. 2011: Online) ที่ได้กำหนดมาตรฐานไว้อย่างละเอียดซึ่งครอบคลุมมาตรฐานการดำเนินงานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านโครงสร้างและการบริหาร ด้านงบประมาณและการเงิน ด้านบุคลากร ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ด้านการบริการ และด้านความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ชุตินา สัจจนันท์ (Sacchannand. 2005) ศึกษาเรื่อง การพัฒนามาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมกับห้องสมุดในประเทศไทย พบว่า มาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย สามารถจำแนกได้ 9 หมวด ได้แก่ ปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์ การบริหารและโครงสร้างองค์การความร่วมมือระหว่างเครือข่าย งบประมาณและการเงิน ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการ บุคลากรห้องสมุด อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ และการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ และจากการศึกษาของ สุริทอง ศรีสะอาด (Srisa-ard. 2001: 210-213) เรื่อง แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาไปสู่เกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544 ได้สรุปและเสนอแนะให้มีการพัฒนาห้องสมุด ดังนี้

1. ด้านโครงสร้างและการบริหาร ควรรับผิดชอบการให้มีโครงสร้างและสถานภาพของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเท่าระดับคณะ แต่การแบ่งโครงสร้างสามารถแตกต่างกันได้ตามความเหมาะสม ควรเป็นอิสระในการบริหาร มีโครงสร้างการบริหารในลักษณะห้องสมุดสมัยใหม่ โดยห้องสมุดควรจัดทำแผนพัฒนาระยะสั้นและระยะยาวของห้องสมุดเพื่อให้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพในการสนับสนุนภารกิจและเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษา และควรพัฒนาระบบการประกันคุณภาพและมีการประเมินคุณภาพห้องสมุดอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสูตรและความก้าวหน้าทางวิชาการด้านต่าง ๆ

2. ด้านงบประมาณและการเงิน จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอโดยกำหนดเกณฑ์ให้ชัดเจน ตามจำนวนนักศึกษา อาจารย์ ปริมาณงาน และหลักสูตรการเรียนการสอน ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องรับทราบเกณฑ์มาตรฐานและมีส่วนร่วมในการพัฒนา จัดสรรงบประมาณให้ห้องสมุดอย่างน้อยร้อยละ 8 ของงบดำเนินการทั้งหมดของสถาบันอุดมศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐาน และควรจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสม เพียงพอ ประหยัด ช่วยให้การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงหลักสูตร ลักษณะการเรียนการสอน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่

3. ด้านบุคลากร ควรพัฒนาบุคลากรให้มีโอกาสก้าวหน้าในระดับสูง มีแรงจูงใจและค่าตอบแทนที่ดี ให้มีบุคลากรเพียงพอและเหมาะสมกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ตามโครงสร้างของห้องสมุดสมัยใหม่ ควรมีนักวิชาการสารสนเทศ นักวิชาการคอมพิวเตอร์ และวิชาชีพเฉพาะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยห้องสมุดควรจัดทำแผนบุคลากรเพื่อให้ได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพและมีตำแหน่งบุคลากรให้ครอบคลุม ในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย และควรจัดทำแผนพัฒนาฝึกอบรมทุกระดับอย่างต่อเนื่องในด้านวิทยาการสมัยใหม่ เพื่อปรับกระบวนการทำงาน สร้างวัฒนธรรมคุณภาพในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ควรให้บุคลากรมีสถานภาพและมีโอกาสก้าวหน้าเท่าเทียมกับบุคลากรสายผู้สอน เพราะเป็นบุคคลที่ทำงานด้านการพัฒนาวิชาการและแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญต่อการศึกษา

4. ด้านทรัพยากรห้องสมุด จัดหาทรัพยากรทุกรูปแบบเข้าห้องสมุดให้ได้มาตรฐาน เหมาะสมและเพียงพอ รวมทั้งจัดการฐานข้อมูลและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วารสารและทรัพยากรแบบเนื้อหาเต็มรูปแบบให้เป็นปัจจุบัน ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ สนับสนุนการเรียนการสอนในหลักสูตร เป็นต้น

5. ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ห้องสมุดส่วนใหญ่มีอาคารสถานที่ไม่ได้มาตรฐาน ควรดำเนินการเร่งพัฒนาให้เกิดความคล่องตัว และนึกถึงความสะดวกสบายหรือความพึงพอใจในการเข้าใช้บริการให้มากที่สุด จัดหาโต๊ะ เก้าอี้ เนื้อที่นั่งอ่าน คำนวณอย่างเหมาะสมและเพียงพอตามมาตรฐาน

6. ด้านการบริการ เร่งพัฒนางานบริการให้รวดเร็ว สะดวก ตรงกับความต้องการ ประเมินผลปรับปรุงให้ผู้พอใจ พัฒนาและสร้างมาตรฐานการบริการความรู้ในทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย

7. ด้านความร่วมมือระหว่างห้องสมุด เร่งพัฒนาทรัพยากรให้ทันสมัยเพื่อเข้าสู่ความร่วมมืออย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม มีระบบที่ชัดเจน ผู้บริหารห้องสมุดแต่ละแห่งควรประชุมกันบ่อยขึ้นกว่าปัจจุบัน สร้างเกณฑ์ความร่วมมือในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศ แลกเปลี่ยนบุคลากร และแลกเปลี่ยนข้อมูล ฯลฯ

8. ด้านการประเมินคุณภาพห้องสมุด ห้องสมุดต้องจัดทำระบบประกันคุณภาพอย่างจริงจัง บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วม วางเกณฑ์การประเมินไว้ให้ชัดเจน เปรียบเทียบผลงานกับมาตรฐานเพื่อประเมิน มีการประเมินแผนงานโครงการและผลการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง ควรทำอย่างสม่ำเสมอ

9. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบห้องสมุดอัตโนมัติต้องพัฒนาให้ทันสมัยและประหยัดเวลา สำรองและวางแผนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการขจัดอุปสรรคต่อการทำงานที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน ให้มีเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของเทคโนโลยีในห้องสมุด และควรจัดทำจำนวนคอมพิวเตอร์ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน

10. ด้านอื่น ๆ เน้นบทบาทห้องสมุดในการจัดการศึกษา และบรรณารักษ์ปรับบทบาทเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ ปรับวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์การบริการ เพราะห้องสมุดเป็นหัวใจการเรียนรู้ และควรพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ด้วยตนเองเสนอมหาวิทยาลัยเพื่อให้เป็นที่ยอมรับถึงบทบาทของห้องสมุดในฐานะที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

1. สถาบันการพลศึกษา ควรจัดตั้งฝ่าย/งานหรือบุคคลที่สามารถควบคุมดูแลและบริหารงานศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษา ทั้ง 17 แห่ง ให้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน และกำหนดออกเป็นประกาศใช้เป็นมาตรฐานในการดำเนินงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด สามารถนำมาตรฐานไปใช้ในการประเมินผลการดำเนินงาน และการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาเพื่อของบประมาณจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อนำมาพัฒนาศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษาต่อไป

2. สถาบันการพลศึกษา ควรให้ความสำคัญและมีบทบาทในการพัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนศูนย์วิทยบริการเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาการศึกษาและยกระดับสถาบันการพลศึกษาให้มีความเป็นอุดมศึกษาอย่างแท้จริง

3. การนำมาตรฐานศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษาไปใช้ ต้องมีการอิงและใช้ควบคู่กับพระราชบัญญัติสถาบันการพลศึกษา ฉบับที่ 1 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 และแนวทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะที่กำหนดโดยองค์กรวิชาชีพ การประเมินผลการดำเนินงานต้องพิจารณาโดยภาพรวมและรายด้าน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน ในการปฏิบัติงาน อันจะนำไปสู่การดำเนินงานศูนย์วิทยบริการ สถาบันการพลศึกษาอย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. แนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมของสถาบันการพลศึกษาในการนำมาตรฐานศูนย์วิทยบริการสู่การปฏิบัติ
2. ศึกษาแนวทางการพัฒนามาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนกีฬา สังกัดสถาบันการพลศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- The Association of College and Research Libraries. (2011). **Standards for Libraries in Higher Education**. Retrieved April 29, 2015, from <http://www.ala.org/acrl/standards/Standardslibraries>
- Institute of Physical Education. (2013). **Institute of Physical Education Strategy (2013–2017)**. Chonburi: Institute of Physical Education. (In Thai)
- Jolson, Marvin A.: & Rossow, Gerald L. (1971). The Delphi Process in Marketing Decision Making. **Journal of Marketing Research**. 8(4): 443–448.
- Kumpuang, Chankit: & Yodkhamnoen, Tanut. (2012). The Policy Analysis of Sports Development for the Governments of Prime Ministers Ying-Lul Chinnawat. **Journal of Faculty of Physical Education**. 15: 25–29. (In Thai)
- Ministry of Tourism and Sports. (2012). **The Fifty of National Sports Development Plan (2012–2016)**. Bangkok: The Ministry. (In Thai)
- Pitakwong, Sakchai. (2008). **Devising Plans and Systems for Excellent Sports Development: Four Models of Excellent Sports Development Patterns**. Retrieved January 19, 2015, from <http://www.tahper.or.th/Chiang%20mai/9956/29.pdf> (In Thai)
- Sacchannand, Chutima. (2005). **The Development of Public Library Standards in Thailand**. Bangkok: Office of the Education Council. (In Thai)
- _____. (2007). The Role of Thai Library Association in Establishing Standards for Library Management. In **25th Higher Education Library Collaboration Seminar Handout: Standards for Management and Information Services**, November 14–16, 2007 Suranaree University of Technology. pp. 21–32. Nakhonratchasima: Suranaree University of Technology. (In Thai)
- Songsoonthon, Saowanee. (1986). Elements of Standards. In **Academic Paper Published for Annual General Meeting 1986: Standards for Library Service Development**, December 22–26, 1986 Chiangmai University. pp. 45–79. Bangkok: Thailand Library Association. (In Thai)

Srisa-ard, Surithong. (2001). **Guidelines for the Development of Higher Education Libraries to meet Library Standards for Higher Education Institutions** 2001. Mahasarakham: Mahasarakham University. (In Thai)